

České Budějovice

13. 8. 2026

Věc: Zběšičky, židovský hřbitov, odpověď na žádost o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb.

Vážený pane,

Národní památkový ústav, IČO 750 32 333, se sídlem Valdštejnské náměstí 162/3, 118 01 Praha 1 (dále jen „NPÚ“), obdržel dne 2. 8. 2026 Vaši žádost podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“), v níž požadujete poskytnutí informací týkající se židovského hřbitova u Zběšiček, který je kulturní památkou dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní památkové péči“), a to konkrétně:

1. *kopie rozhodnutí, kterým bylo povoleno zřízení obory nebo oplocení v prostoru, jímž vede přístup ke kulturní památce,*
2. *všech závazných stanovisek orgánů státní památkové péče vydaných v této věci,*
3. *informace, zda bylo při povolování řešeno zachování přístupu veřejnosti ke kulturní památce,*
4. *informace, kdo je odpovědný za správu přístupové cesty ke hřbitovu,*
5. *informace, jakým způsobem má veřejnost kulturní památku legálně navštěvovat,*
6. *sdělení, zda byly vlastníkově obory uloženy podmínky týkající se umožnění přístupu ke kulturní památce a zda jsou kontrolovány.*

Svou žádost jste poslal i dalším subjektům: Městskému úřadu Milevsko a Krajskému úřadu Jihočeského kraje, odboru kultury a památkové péče, které jsou současně orgány státní památkové péče. Vaše dotazy směřují k působnosti těchto orgánů, které jsou nadány kontrolními a rozhodovacími pravomocemi, na rozdíl od NPÚ, který je odbornou organizací státní památkové péče bez možnosti vydávat závazná stanoviska či ukládat fyzickým či právnickým osobám práva a povinnosti. V případě kulturní památky židovského hřbitova Zběšičky vydával NPÚ pouze písemné vyjádření dle § 14 zákona o státní památkové péči týkající se restaurování náhrobků (toto restaurování také metodicky vedl, přičemž jeho odborní pracovníci konzultovali jeho postup). Ke zřízení obory či jejího oplocení se NPÚ nevyjadřoval, respektive nebyl v tomto směru ani osloven s žádostí o takové vyjádření ze strany výkonného orgánu státní památkové péče.

Obecně k Vaší žádosti uvádíme, že **prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku nezakládá obecnou povinnost vlastníka zpřístupnit ji veřejnosti ani veřejnosti automatické právo vstupu.** Právo přístupu ke kulturnímu bohatství je ústavně zaručeno jen za podmínek stanovených zákonem (čl. 34 odst. 2 Listiny). Zákon o státní památkové péči všeobecnou povinnost vlastníka zpřístupnit kulturní památku veřejnosti nestanoví.

Zpřístupňování kulturních památek je sice cílem a úkolem státní památkové péče (§ 1 odst. 1 a 2 zákona č. 20/1987 Sb.), nikoli však individuální povinností každého vlastníka kulturní památky. Vlastník je povinen památku na vlastní náklad zachovávat, udržovat v dobrém stavu, chránit ji a užívat pouze způsobem odpovídajícím jejímu významu, památkové hodnotě a technickému stavu (§ 9 odst. 1 zákona o státní památkové péči). Mezi těmito povinnostmi není zajištění vstupu do památky návštěvníkům (ani stanovení návštěvní doby či bezplatný vstup). Ani oprávnění obecního úřadu obce s rozšířenou působností uložit opatření při porušování § 9 nedává samo o sobě podklad k uložení povinnosti běžné veřejné přístupnosti; zákon míří především na ochranu, zachování a řádné užívání památky (§ 10 a § 15 zákona).

K povinnosti zpřístupnit kulturní památku veřejnosti se však může vlastník dobrovolně zavázat, např. přijetím dotačních podmínek či uzavřením smlouvy s Ministerstvem kultury pro účely osvobození od daně z nemovitých věcí. (U veřejně přístupného památkového objektu může být zdanitelná stavba osvobozena od daně, je-li objekt zpřístupněn z výchovně-vzdělávacích důvodů na základě písemné smlouvy mezi vlastníkem a Ministerstvem kultury. Smlouva musí určit časový i prostorový rozsah zpřístupnění a jeho režim s ohledem na památkovou hodnotu a jiné využití objektu (§ 9 odst. 1 písm. d) bod 2 zákona o dani z nemovitých věcí).)

V konkrétním případě židovského hřbitova u Zběšiček je navíc předpokladem zpřístupnění kulturní památky dohoda mezi vlastníky hřbitova a přilehlých pozemků. NPÚ nemá žádné zákonné nástroje, kterými by takovou dohodu mohl iniciovat. Jedinou možností, jak ze strany odborné organizace státní památkové péče zavedení tohoto všeobecně prospěšného stavu přispět, je informování široké veřejnosti o hodnotách dané památky. Stojí v tomto směru za upozornění, že NPÚ v minulých letech vydal dvě knihy určené nejen odborné, ale i širší laické české i mezinárodní veřejnosti, které takové informace obsahují (D. Polakovič – I. Steinová – P. Vladařová, Židovské hřbitovy na jihu Čech, Č. Budějovice 2021, zvl. s. 336–341; titíž, Beth Olam, Č. Budějovice 2023, zvl. s. 334–339).

Na závěr bychom Vás chtěli ujistit, že současný stav ztížené přístupnosti zběšického židovského hřbitova považujeme za politováníhodný. O Vašem podnětu proto budeme informovat vedení akciové společnosti Matana, jejímž úkolem je vykonávat správu této nemovitosti a prezentaci jejích hodnot.

S pozdravem